

نظر پرستاران، والدین و کودکان ۱۲-۵ سال بستری در بخش کودکان در مورد رنگ لباس پرستاران

زهرا گودرزی^۱، زهرا دانشور عامری^۲، دکتر احمدرضا شمشیری^۳، میترا طلائی فر^۴، مریم رحمتی^۵، تهمنه ناجی^۶، ماهرخ امیری^۷، ام ابنین بختی^۸

چکیده

مقدمه: امروزه تغییر رنگ لباس پرستاران در بخش اطفال بنا بر نیاز روانی کودکان مورد توجه قرار گرفته است. مطالعه حاضر به منظور بررسی نظر پرستاران، والدین و کودکان در مورد رنگ لباس پرستاران شاغل در بخش‌های کودکان در بیمارستان‌های منتخب دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران انجام شده است.

روش: در این مطالعه مقطعی و توصیفی تحلیلی ۳۶۵ نفر پرستار بخش کودکان، ۷۴۴ کودک بیمار و ۴۸۰ نفر والدین (مادر و پدر) در بیمارستان‌های منتخب دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران (بیمارستان مرکز طبی، بیمارستان بهرامی، بیمارستان کودکان علی اصغر، بیمارستان کودکان مفید) مورد نظر خواهی قرار گرفتند. نمونه‌گیری به صورت غیر تصادفی در دسترس از تابستان ۱۳۸۶ به مدت یک سال انجام شد. ابزار مطالعه شامل پرسشنامه در رابطه با تاریخچه فردی و دو سؤال در مورد علاقه‌مندی در مورد رنگ لباس پرستار و همچنین پنج عکس از یک پرستار در حال گرفتن نبض یک کودک، در طرح‌های صورتی، سفید، آبی روشن، سرمه‌ای و نقش‌دار بود. تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS v.11.5، آنالیز توصیفی و آنالیز تحلیلی (آزمون‌های آنالیز واریانس با اندازه‌گیری مکرر، کای دو و کوکران) انجام شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که بیماران دختر و مادران بیشترین علاقه‌مندی را به رنگ صورتی (به ترتیب ۴۵/۲ و ۴۵/۶٪) و بیماران پسر به رنگ آبی روشن (۳۱/۴٪) گزارش کردند. در مورد طرح سرمه‌ای، پرستاران به میزان ۴۲/۲٪ (به عنوان برطرف‌دارترین طرح از نظر پرستاران) و مادران و بیماران دختر به ترتیب ۱۰/۶ و ۱۷/۶٪ موافق این رنگ بودند ($p < 0.001$). پرستاران با سابقه کاری کمتر از ۱۰ سال علاقه بیشتری به رنگ سرمه‌ای داشتند (۳۹/۱٪ در مقابل ۳۲/۹٪) ($p = 0.002$). اولویت پدران در مورد انواع طرح‌ها از نظر آماری اختلاف معناداری نداشت ($p = 0.17$).

نتیجه‌گیری: کودکان و والدین آنان رنگ‌های صورتی و آبی روشن را بر رنگ سرمه‌ای لباس پرستاران ترجیح دادند. نتیجه این مطالعه از منظر بیماران دختر و پسر و والدین ضرورت تغییر رنگ لباس پرستاران را در بخش اطفال پیشنهاد می‌کند.

واژه‌های کلیدی: روپوش پرستار، کودکان، نظر، پرستار، والدین، رنگ لباس

تاریخ پذیرش: ۱۳۸۷/۱۲/۲۴

تاریخ دریافت: ۱۳۸۸/۴/۸

۱ - هیأت علمی - گروه کودکان - دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی تهران (نویسنده مسؤل)

پست الکترونیکی: godarziz@sina.tums.ac.ir

۲ - کارشناس ارشد پرستاری - گروه کودکان - دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی تهران

۳ - متخصص اپیدمیولوژی - گروه اپیدمیولوژی و آمار حیاتی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران

۴ - مربی آموزشی - گروه کودکان - دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی تهران

۵ - هیأت علمی - گروه کودکان - دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی تهران

۶ - مدیره‌ی پرستاری - بیمارستان کودکان مرکز طبی دانشگاه علوم پزشکی تهران

۷ - سوپروایزر آموزشی - بیمارستان کودکان مرکز طبی دانشگاه علوم پزشکی تهران

۸ - کارشناس پرستاری - بیمارستان دکتر علی شریعتی دانشگاه علوم پزشکی تهران

مقدمه

کارکنان بهداشتی و درمانی در کاهش ترس کودکان در برخورد با آنان مؤثر است (۹). در صورتی که ظاهر پرستار موجب ایجاد ترس در کودک شود نمی‌توان انتظار داشت که منشأ ترس و اضطراب در کودک بستری کاسته شود. مطالعات نشان می‌دهند که لباس مراقبین بهداشتی یکی از عوامل مؤثر در کاهش استرس کودکان محسوب می‌شود چراکه پوشیدن لباس غیر رسمی توسط کارکنان موجب افزایش اعتماد کودکان شده است (۱۰). اخیراً در انگلستان تصمیم بر تغییر رنگ روپوش پرستاران بخش اطفال گرفته شده است (۶). چرا که موجب افزایش حس اعتماد کودکان و خانواده آن‌ها نسبت به پرستاران شده و از استرس آن‌ها کم می‌کند (۱۱). بنابراین با توجه به این که ظاهر پرستاران در مراکز درمانی نقش مهمی در ایجاد حس اعتماد بیماران خصوصاً کودکان دارد شایسته است که پرستاران رنگ لباس خود را به گونه‌ای انتخاب نمایند که موجب جلب اعتماد و توجه کودکان شده از استرس آنان کم نماید.

مطالعه دنا میسر^۳ در سال ۱۹۹۲ در سیدنی استرالیا نشان داد که کودکان از لباس سفید قدیمی پرستاران می‌ترسیدند و چنانچه یونیفرم پرستار در نظر کودک خوشایند نباشد، موجب محدود شدن برقراری ارتباط وی با پرستار می‌گردد. بر این اساس امروزه در بسیاری از بخش‌های کودکان پرستاران به جای پوشیدن روپوش‌های قدیمی از روپوش عادی با رنگ‌های روشن استفاده می‌کنند (۱۰). با توجه به علاقه کودکان به رنگ‌های روشن (۱۲) و با توجه به اهمیت این مسأله در کشور ما که هنوز یونیفرم پرستاران در بخش‌های کودکان به رنگ سرمه‌ای تیره می‌باشد بنابراین پژوهشگران برای شناخت ذوق و سلیقه پرستاران ایرانی و همچنین شناخت ذوق و سلیقه کودکان به همراه والدین‌شان این مطالعه را انجام داده‌اند.

روش مطالعه

مطالعه حاضر مطالعه‌ای مقطعی و توصیفی تحلیلی است. با توجه به این که هدف مطالعه بررسی علاقه‌مندی به رنگ لباس پرستاران در سه گروه پرسنل پرستاری، والدین و کودکان بود تعداد نمونه‌های مورد مطالعه شامل ۳۶۵ نفر پرستار بخش کودکان، ۷۴۴ کودک بیمار و ۴۸۰

از دیرباز تأثیر لباس کار گروه‌های بهداشتی بر روابط با بیماران مورد بحث بوده است. در بسیاری از مطالعات اثر لباس سفید پزشکان در هنگام حضور بر بالین بیماران در مقایسه با لباس شخصی‌شان نشان داده که اثر بد لباس سفید به صورت «سندرم لباس سفید» بر حس اعتماد بیماران تأثیر داشته است (۲۰۱). حال آن که در مورد اثر لباس پرستاران بر بیماران و به ویژه بیماران کودک مطالعه کم‌تری انجام شده است (۳). جدال اولیه در مورد رنگ لباس کار (یونیفرم) پرستاران از بخش‌های روانی شروع شد و اکنون هم مدت زیادی نیست که پرستاران در بخش‌های روانی یونیفرم سفید نمی‌پوشند (۴). پتروویچ^۱ در بررسی خود از بیماران مبتلا به بیماری‌های روانی دید که این بیماران به پرستارانی که یونیفرم سفید رنگ نپوشیده‌اند و لباس رنگی و عادی پوشیده‌اند بیشتر احترام و توجه نشان داده‌اند (۵). اکنون این جدال رنگ و طرح یونیفرم از بخش‌های روانی به بخش‌های دیگر به خصوص به بخش‌های کودکان نیز سرایت کرده است (۴). در سال ۱۹۹۱ گلاسپر^۲ و همکارانش طی مطالعه‌ای به مدت سه ماه از پرستاران یک بخش اطفال خواستند با لباس شخصی خودشان سرکار حاضر شوند. پس از نظرسنجی‌های پیگیر از والدین، کودکان و پرستاران مشاهده کردند که بخش جوی آرام‌تر دارد و پرستاران هم گزارش دادند که روابط بین آن‌ها و خانواده بیماران بهتر شده است. در نهایت نتایج این مطالعه نشان داد که خود پرستاران هم خواهان تغییر رنگ و نوع مدل لباس کارشان بودند (۶) به همین دلیل در بررسی حاضر نیز علاوه بر بررسی نظر والدین، نظر پرستاران هم مورد بررسی قرار گرفت.

اهمیت فلسفه مراقبت کم استرس از کودکان در به حداقل رساندن استرس‌های جسمی و روانی کودکان و خانواده آن‌هاست (۷) بنابراین پرستاران در تلاشند تا ترس و اضطراب ناشی از درد، محیط بیگانه و افراد ناشناس را در کودکان به حداقل برسانند (۸) در این راستا لباس پرستاران که مکمل ارتباط غیرکلامی بین پرستار و کودک می‌باشد، ممکن است نقش اساسی در ساختن محیط کم استرس داشته باشد. به طوری که مطالعات نشان داده‌اند که لباس

1 - Petrovitch
2 - Glasper

3 - Donna Meyer

نفر والدین (مادر و پدر) در بیمارستان‌های منتخب دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران (بیمارستان مرکز طبی، بیمارستان بهرامی، بیمارستان کودکان علی اصغر، بیمارستان کودکان مفید) بودند. نمونه‌گیری به صورت غیر تصادفی در دسترس از تابستان ۱۳۸۶ به مدت یک سال انجام شد. ابزار مطالعه دو قسمت بود. قسمت اول پرسشنامه شامل مشخصات فردی: سن، جنس، شغل، رتبه تحصیلی و نوع گوییش و محل تولد والدین و کودک بود به همراه سن، سابقه کار و نام شهر محل تولد و نوع گوییش پرستاران بود. قسمت دوم مربوط به دو سؤال در مورد میزان علاقه‌مندی افراد تحت مطالعه نسبت به طرح‌های پیشنهادی لباس پرستاران بود. طرح‌های مذکور با اقتباس از مطالعه دنا میسر (۱۰) به صورت پنج عکس در ابعاد ۲۱×۳۰ از پرستاری در حال گرفتن نبض یک کودک، در طرح‌های صورتی، سفید، آبی روشن، سرمه‌ای و نقش‌دار تهیه شد و نظر هر یک از افراد تحت مطالعه به صورت «دوست دارم/ندارم» در مورد هر طرح لباس پرسش شدند. روایی محتوای ابزار به کار گرفته شده توسط ده نفر از اعضای هیات علمی آموزشی دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی تهران تأیید و پایایی (تکرارپذیری) آن با انجام مطالعه‌ای در مقیاس کوچک به صورت /آزمون- باز آزمون به میزان ۸۰٪ برآورد گردید.

معیار ورود کودکان بیمار به مطالعه: بستری بودن به مدت ۲۴ ساعت و بیشتر در بخش کودکان به همراه والدین خودشان بدون درد، هوشیار، فارغ از ناراحتی، استرس و اضطراب و یا ناراحتی جسمانی حاد و همچنین علاقه‌مند به پاسخگویی بود. پس از کسب اجازه از پرستاران، والدین و کودکان بستری با شرح مراحل مطالعه؛ عکس‌ها به صورت ردیف در کنار یکدیگر بر روی بُرد یا در دست‌های پژوهشگران به کودکان، والدین و سپس به پرستاران نشان داده می‌شد. پس از تکمیل مشخصات فردی: در پرسشنامه از هر یک از آزمودنی‌ها؛ با نشان دادن عکس‌ها به طور انفرادی به آنان سؤالات اختصاصی از هر یک از گروه‌ها پرسش می‌شد.

جهت تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی به صورت فراوانی نسبی (درصد) و جهت گزارش متغیرهای کمی از شاخص‌های میانگین، میانه، انحراف معیار، حداقل و حداکثر استفاده شد. جهت بررسی و تشخیص رنگ برگزیده از نظر گروه‌های مختلف مورد مطالعه ابتدا از آزمون آنالیز واریانس با

اندازه‌گیری مکرر^۱ استفاده شد. بدین منظور نظر افراد مورد مطالعه در مورد هر طرح لباس به صورت صفر و یک وارد نرم‌افزار SPSS شد و آزمون مربوطه با وارد کردن متغیر گروه (پرستار- دختر-پسر-پدر-مادر) به عنوان متغیرهای بین گروهی^۲ وارد مدل گردید. نتیجه این که نظر افراد در مورد رنگ‌های لباس بسته به این که در چه گروهی قرار داشته باشند متفاوت بود. این نتیجه از آنجا به دست آمد که تعامل^۳ بین گروه و رنگ لباس با $p < 0.001$ معنادار بود. لذا ادامه تجزیه و تحلیل داده‌ها در هر گروه به طور جداگانه صورت گرفت و برای مقایسه بین گروه‌های مختلف مورد مطالعه از مقایسه دو بدو بهره گرفته شد. در ضمن برای بررسی میزان علاقه افراد هر گروه به هر یک از رنگ‌های مورد مطالعه هر رنگ جداگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت (با روش کای دو) و حد معناداری برای هر آزمون ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

برای مقایسه نظر افراد هر گروه از آزمون کوکران (از آزمون‌های ناپارامتری برای داده‌های دوتایی وابسته) استفاده شد ولی به دلیل محدودیت در انجام آزمون Post Hoc از آزمون Repeated Measure ANOVA استفاده شد.

یافته‌ها

در مطالعه حاضر، نظر ۱۵۸۹ نفر از جمله: ۳۷۰ بیمار پسر، ۳۷۴ بیمار دختر، ۴۸۰ همراه (۴۱۷ مادر و ۶۳ پدر) و ۳۶۵ پرستار زن شاغل در چهار بیمارستان مورد بررسی قرار گرفت. ۳۱۱ نفر (۷۵/۱٪) مادران و ۳۳ نفر (۵۳/۲٪) پدران در گروه سنی ۲۰ تا ۴۰ سال و ۳۰۰ نفر (۸۲/۹٪) پرستاران در گروه سنی ۲۰ تا ۴۰ سال می‌باشد.

در رابطه با نتایج توزیع سواد کلیه آزمودنی‌ها بیشتر کودکان ۵۲/۶٪ (۱۹۴ نفر) در مقطع ابتدایی و بیشتر مادران ۳۵/۱٪ (۱۴۶ نفر) و پدران ۳۸/۷٪ (۲۴ نفر) دارای دیپلم بودند. شغل بیشتر مادران ۹۳/۵٪ (۳۸۷ نفر) خانه‌دار و شغل بیشتر پدران ۵۹/۷٪ (۳۷ نفر) کارمند بود. سابقه کار پرستاران ۶۱/۹٪ (۲۲۴ نفر) کم‌تر از ۱۰ سال است. بیشترین زبان گوییش افراد وارد شده به مطالعه ۱۳۲۲ نفر

- 1 - Repeated Measure ANOVA
- 2 - Between Subjects Factor
- 3 - Interaction

۸۳/۴٪) فارسی بود و ۵۱/۸٪ ۸۲۲ نفر ساکن شهر تهران بودند.

علاقه‌مندی گروه‌های مورد مطالعه نسبت به رنگ‌ها و طرح لباس پرستاران در جدول شماره ۱ نشان داده شده است. در خصوص لباس سفید رنگ، میزان موافقت گروه‌های مختلف با این رنگ از نظر آماری اختلاف معناداری داشت ($df=4$ ، $\chi^2=28/98$ ، $p<0/001$). در این زمینه حداکثر اختلاف مشاهده شده بین پرستاران (۱۲/۱٪ موافق) با بیماران پسر (۲۵/۴٪ موافق) و مادران (۲۵/۲٪ موافق) بود. در رابطه با لباس صورتی رنگ میزان موافقت گروه‌های مختلف با این رنگ از نظر آماری اختلاف معناداری وجود دارد ($df=4$ ، $\chi^2=112/04$ ، $p<0/001$). در مورد رنگ صورتی حداکثر اختلاف مشاهده شده بین نظر پرستاران (۱۶/۲٪ موافق) و پسران (۲۵/۱٪ موافق) و با نظر مادران (۴۵/۶٪ موافق) و دختران (۴۵/۲٪ موافق) بود. در خصوص لباس سرمه‌ای رنگ میزان موافقت گروه‌های مختلف با این رنگ از نظر آماری اختلاف معناداری وجود دارد ($df=4$ ، $\chi^2=125/27$ ، $p<0/001$). حداکثر اختلاف مشاهده شده در رنگ سرمه‌ای بین پرستاران (۴۲/۲٪ موافق) با مادران (۱۰/۶٪ موافق) و دختران (۱۷/۶٪ موافق) بودند. در خصوص لباس آبی روشن میزان موافقت گروه‌های مختلف با این رنگ از نظر آماری اختلاف معنادار وجود دارد ($df=4$ ، $\chi^2=19/31$ ، $p=0/001$). در این زمینه حداکثر اختلاف مشاهده بین نظر دختران (۱۹/۳٪ موافق) با پسران (۳۱/۴٪ موافق) و پرستاران (۳۱/۲٪ موافق) بودند. در مورد لباس نقش‌دار میزان موافقت گروه‌های مختلف با این رنگ از نظر آماری اختلاف معنادار وجود دارد ($df=4$ ، $\chi^2=35/47$ ، $p<0/001$). در این زمینه حداکثر اختلاف مشاهده بین نظر مادران (۱۱/۳٪) با پرستاران (۲۶/۳٪) بود.

در تجزیه و تحلیل انجام شده برای یافتن اولویت طرح لباس پرستاران در هر یک از گروه‌های مورد مطالعه، نتایج زیر به دست آمد:

علاقه پسران نسبت به رنگ لباس‌ها یکسان نبود ($p<0/001$) در مقایسه دودویی نظر پسران در مورد رنگ‌های مختلف، تفاوت مابین لباس طرح‌دار (به عنوان کم‌ترین طرح مورد علاقه) با بقیه لباس‌ها بود (البته اختلاف میزان علاقه به لباس طرح‌دار در مقایسه با لباس سرمه‌ای از نظر آماری تقریباً معنادار بود $p=0/06$).

اختلاف نظر بین رنگ‌های سرمه‌ای و آبی روشن (به عنوان پُرطرفدارترین رنگ لباس) نیز تقریباً معنادار بود ($p=0/06$).

علاقه دختران نسبت به رنگ لباس‌ها یکسان نبود ($p<0/001$) در مقایسه دودویی نظر دختران در مورد رنگ‌های مختلف، تفاوت مابین لباس صورتی (به عنوان پُرطرفدارترین رنگ) با بقیه لباس‌ها بود ($p<0/001$). بین سایر رنگ‌ها اختلافی وجود نداشت ($p=1$).

علاقه مادران نسبت به رنگ لباس‌ها یکسان نبود ($p<0/001$) در مقایسه دودویی نظر مادران در مورد رنگ‌های مختلف تفاوت مابین لباس رنگ صورتی (به عنوان پُرطرفدارترین رنگ) با سایر رنگ‌ها از نظر آماری معنادار بود ($p<0/001$) و رنگ‌های سرمه‌ای و طرح‌دار (به عنوان دو طرح با کمترین میزان علاقه‌مندی) با سایر رنگ‌ها اختلاف معنادار آماری داشتند ($p<0/001$).

علاقه پدران نسبت به رنگ لباس‌ها از نظر آماری یکسان بود ($p=0/17$). همچنین علاقه پرستاران نسبت به رنگ لباس‌ها از نظر آماری تفاوت معناداری داشت ($p<0/001$). در مقایسه دودویی نظرات، علاقه به دو رنگ سفید و صورتی به عنوان کم طرفدارترین رنگ‌ها در مقایسه با میزان علاقه به سایر رنگ‌ها اختلاف معناداری وجود داشت داشتند ($p<0/001$) مقدار p برای اختلاف علاقه به دو لباس صورتی و طرح‌دار ۰/۰۲ بود. پُرطرفدارترین رنگ‌ها سرمه‌ای و آبی روشن بود که به طور معناداری از رنگ‌های سفید و صورتی بیشتر مورد علاقه واقع شد ($p<0/001$).

نظر دختران و پسران در مورد رنگ سفید و سرمه‌ای و لباس نقش‌دار یکسان است (P به ترتیب عبارت است از ۰/۰۶، ۰/۱۷ و ۰/۳۹) ولی در انتخاب رنگ آبی روشن و صورتی متفاوت است. بدین صورت که دختران بیشتر از پسران به رنگ صورتی تمایل دارند (۴۵/۲٪ در مقابله ۲۵/۱٪؛ $df=1$ ، $\chi^2=32/78$ ، $p<0/001$) و برعکس پسران بیشتر از دختران به آبی روشن تمایل دارند (۳۱/۴٪ در مقابل ۱۹/۳٪؛ $df=1$ ، $\chi^2=14/42$ ، $p<0/001$).

در رابطه با نظر مادران و پدران در خصوص تمامی طرح‌ها و رنگ‌های لباس پرستاران از نظر آماری اختلاف معناداری وجود نداشت (p برای رنگ سفید ۰/۵۷، برای رنگ سرمه‌ای ۰/۶۱، برای رنگ آبی روشن ۰/۵۴ و برای رنگ نقش‌دار ۰/۱۶ می‌باشد) به جز رنگ صورتی که

پدران ۲۸/۶٪ و مادران ۴۵/۶٪ علاقه نشان داده‌اند که از نظر آماری معنادار است ($p=0/01$).

مادران بیشتر از پرستاران با رنگ سفید موافق بودند (۲۵/۲٪ در مقابل ۱۲/۲٪؛ $\chi^2=21/74, df=1$ ؛ $p<0/001$) در مورد رنگ صورتی مادران بیشتر از پرستاران با آن موافق بودند (۴۵/۶٪ در مقابل ۱۶/۲٪؛ $\chi^2=77/51, df=1$ ؛ $p<0/001$) در خصوص رنگ سرمه‌ای پرستاران بیشتر از مادران موافق بودند (۴۲/۲٪ در مقابل ۱۰/۶٪؛ $\chi^2=103/05, df=1$ ؛ $p<0/001$) با رنگ آبی روشن پرستاران بیشتر از مادران موافق بودند (۳۱/۲٪ در مقابل ۲۵٪؛ $\chi^2=3/83, df=1$ ؛ $p<0/05$) و در مورد رنگ نقش‌دار پرستاران بیشتر از مادران موافق بودند (۲۶/۳٪ در مقابل ۱۱/۳٪؛ $\chi^2=29/43, df=1$ ؛ $p<0/001$).

($p<0/001$) در رابطه با سابقه کار و انتخاب رنگ لباس (رنگ سفید، رنگ صورتی، رنگ سرمه‌ای، رنگ آبی روشن و رنگ نقش‌دار) پرستاران با سابقه کم‌تر از ۱۰ سال به رنگ سرمه‌ای بیشتر علاقه داشتند و این تنها مورد اختلاف بین پرستاران با سابقه کار متفاوت بود (جدول شماره ۲).

از نظر سنی پرستاران کم‌تر از ۴۰ سال و بالاتر از ۴۰ سال تقریباً میزان علاقه مساوی نسبت به رنگ‌های رایج شده داشتند ولی بیشترین اختلاف در مورد رنگ سرمه‌ای بود که پرستاران جوان‌تر علاقه بیشتری نشان دادند که از نظر آماری تقریباً معنادار بود ($p=0/09$) (جدول شماره ۳).

جدول ۱: توزیع فراوانی مطلق و نسبی انتخاب رنگ لباس پرستاران از نظر پرستاران، والدین و کودکان ۱۲-۵ سال بستری در بخش کودکان

بیمارستان‌های منتخب دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران سال ۱۳۸۵

گروه	رنگ سفید				رنگ صورتی				رنگ سرمه‌ای				رنگ آبی				لباس نقش‌دار			
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد		
پسر	۹۴	۲۵/۴	۲۷۶	۷۴/۶	۹۳	۲۵/۱	۲۷۷	۷۴/۹	۸۰	۲۱/۶	۲۹۰	۷۸/۴	۱۱۶	۳۱/۴	۲۵۴	۶۸/۶	۵۱	۱۳/۸	۳۱۹	۸۶/۲
دختر	۷۳	۱۹/۵	۳۰۱	۸۰/۵	۱۶۹	۴۵/۲	۲۰۵	۵۴/۸	۶۶	۱۷/۶	۳۰۸	۸۲/۴	۷۲	۱۹/۳	۳۰۲	۸۰/۷	۶۰	۱۶/۰	۳۱۴	۸۴/۰
مادر	۱۰۵	۲۵/۲	۳۱۲	۷۴/۸	۱۹۰	۴۵/۶	۲۲۷	۵۴/۴	۴۴	۱۰/۶	۳۷۳	۸۹/۴	۱۰۴	۲۴/۹	۳۱۳	۷۵/۱	۴۷	۱۱/۳	۳۷۰	۸۸/۷
پدر	۱۸	۲۸/۶	۴۵	۷۱/۴	۱۸	۲۸/۶	۴۵	۷۱/۴	۸	۱۲/۷	۵۵	۸۷/۳	۱۸	۲۸/۶	۴۵	۷۱/۴	۱۱	۱۷/۵	۵۲	۸۲/۵
پرستار زن	۴۴	۱۲/۱	۳۲۱	۸۷/۹	۵۹	۱۶/۲	۳۰۶	۸۴/۸	۱۵۴	۴۲/۲	۲۱۱	۵۷/۸	۱۱۴	۳۱/۲	۲۵۱	۶۸/۸	۹۶	۲۶/۳	۲۶۹	۷۳/۷

جدول ۲: توزیع فراوانی مطلق و نسبی انتخاب رنگ لباس پرستاران بر حسب نظر پرستاران و سابقه کار در بخش کودکان بیمارستان‌های منتخب

دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران سال ۱۳۸۵

p	دوست ندارم		دوست دارم		سابقه کار	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد		
0/97	۸۷/۷	۱۹۳	۱۲/۳	۲۷	کمتر از ۱۰ سال	رنگ سفید
	۸۷/۹	۱۳۳	۱۲/۱	۱۷	بیشتر از ۱۰ سال	
0/15	۸۲/۳	۱۸۱	۱۷/۷	۳۹	کمتر از ۱۰ سال	رنگ صورتی
	۸۷/۹	۱۲۳	۱۲/۱	۱۷	بیشتر از ۱۰ سال	
0/002	۵۰/۹	۱۱۲	۴۹/۱	۱۰۸	کمتر از ۱۰ سال	رنگ سرمه‌ای
	۶۷/۱	۹۴	۳۲/۹	۴۶	بیشتر از ۱۰ سال	
0/30	۷۰/۹	۱۵۶	۲۹/۱	۶۴	کمتر از ۱۰ سال	رنگ آبی روشن
	۶۵/۷	۹۲	۳۴/۳	۴۸	بیشتر از ۱۰ سال	
0/32	۷۵/۵	۱۶۶	۲۴/۵	۵۴	کمتر از ۱۰ سال	رنگ نقش‌دار
	۷۰/۷	۹۹	۲۹/۳	۴۱	بیشتر از ۱۰ سال	

جدول ۳: توزیع فراوانی مطلق و نسبی انتخاب رنگ لباس پرستاران در بخش کودکان بیمارستان‌های منتخب دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران سال ۱۳۸۵ به تفکیک گروه سنی

p	دوست ندارم		دوست دارم		گروه سنی	
	درصد	تعداد	درصد	تعداد		
۰/۵۳	۸۸/۳	۲۶۵	۱۱/۷	۳۵	زیر ۴۰ سال	رنگ سفید
	۸۵/۵	۵۳	۱۴/۵	۹	بالای ۴۰ سال	
۰/۶۸	۸۳/۳	۲۵۰	۱۶/۷	۵۰	زیر ۴۰ سال	رنگ صورتی
	۸۵/۵	۵۳	۱۴/۵	۹	بالای ۴۰ سال	
۰/۰۹	۵۶/۰	۱۶۸	۴۴/۰	۱۳۲	زیر ۴۰ سال	رنگ سرمه‌ای
	۶۷/۷	۴۲	۳۲/۳	۲۰	بالای ۴۰ سال	
۰/۹۲	۶۸/۷	۲۰۶	۳۱/۳	۹۴	زیر ۴۰ سال	رنگ آبی روشن
	۶۹/۴	۴۳	۳۰/۶	۱۹	بالای ۴۰ سال	
۰/۵۸	۷۴/۳	۲۲۳	۲۵/۷	۷۷	زیر ۴۰ سال	رنگ نقش‌دار
	۷۱/۰	۴۴	۲۹/۰	۱۸	بالای ۴۰ سال	

بحث

هدف مطالعه حاضر بررسی نظر پرستاران، کودکان و والدین آنان در مورد رنگ لباس پرستاران بود که از منظر بیماران دختر و مادران والد ضرورت تغییر رنگ لباس پرستاران را در بخش اطفال پیشنهاد شد. امروزه در بیمارستان‌های کودکان و کلیه بخش‌های کودکان جامعه ما، هنوز پرستاران لباس تیره یا سرمه‌ای تیره به عنوان لباس کار می‌پوشند که در این حالت، محیط بخش به نظر کودکان شاد و مورد پسندشان به نظر نمی‌رسد.

مطالعات انجام شده پیشین نیز بیانگر اهمیت تغییر رنگ لباس پرستاران در بخش‌های اطفال می‌باشد (۱۳). در بررسی نظر پرستاران در مطالعه حاضر نتایج نشان داد که ۴۲/۲٪ پرستاران موافق ادامه پوشیدن لباس سرمه‌ای بودند. جالب توجه است که پرستاران بر خلاف نظر کودکان و والدینشان بیشترین موافقت خودشان را بر مبنای انتخاب رنگ سرمه‌ای یا همان لباس تیره رنگ نشان دادند. البته در بین پنج رنگ لباس، پرستاران رنگ آبی روشن را هم بعد از رنگ سرمه‌ای انتخاب کرده بودند. اما در مورد رنگ سفید و بخصوص صورتی و نقش‌دار موافق نبودند. جالب توجه است که پرستاران با سابقه کم‌تر از ده سال و رده سنی کم‌تر از ۴۰ سال نیز با رنگ سرمه‌ای بیشتر موافق بودند و پرستاران با سابقه کار بالاتر و سن بیشتر از ۴۰ سال به رنگ‌های روشن‌تر و به خصوص نقش‌دار بیشتر موافق بودند. شاید یکی دیگر از دلایل عدم رغبت پرستاران به تغییر رنگ لباس عدم تغییر بنیادی در ساختار بیمارستان‌های کودکان باشد. در واقع هنوز در

بیمارستان‌های کودکان به شکلی که محیط درمانی یا مراقبتی که باید متناسب با روحیه کودکان باشد، توجهی نمی‌شود. پژوهشگران مطالعه حاضر معتقدند که اگر به تغییرات اساسی بر مبنای نیاز روحی و روانی کودکان در محیط درمانی و بهداشتی مخصوص کودکان متناسب با ذهنیت کودکان توجه شود یا به عبارت دیگر به ترسیم نقاشی‌های مورد پسند کودکان بر در و دیوار و ایجاد محیط شاد و دل‌انگیز برای کودکان توجه شود شاید پرستاران هم قبول می‌کنند که برای مراقبت از کودکان به تغییر رنگ لباس خودشان هم رغبت نشان دهند.

لزوم تغییر لباس پرستاران شاغل در بخش‌های کودکان هم دور از انتظار نمی‌باشد (۱۴). در مطالعه رندل و گری^۱ در سال ۱۹۹۵ پرستاران با پوشاندن لباس شخصی و رنگارنگ در بخش کودکان؛ از این ابتکار عمل والدین بیشتر از کودکان استقبال کردند (۱۵). بنابراین چشم‌انداز روبروی پرستاران بخش‌های کودکان، تغییر محیط مراقبتی و درمانی به صورت کودکانه می‌باشد که تغییر رنگ لباس کار پرستاران هم یکی از این موارد می‌باشد. همچنین یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد که کودکان دختر و پسر رنگ‌های روشن را بیشتر از رنگ سرمه‌ای برخلاف نظر پرستاران پسندیدند. تیره رنگ بودن لباس پرستاران باعث ترجیح کودکان (دختر و پسر) به همراه والدین شان در انتخاب رنگ روشن به خصوص رنگ صورتی بود که بین نظر آنان و پرستاران اختلاف معنادار آماری مشاهده شد. در بررسی علاقه پسرها به رنگ لباس در مقایسه دو به دوی نظر پسرها در

1 - Randell and Gray

مورد تأثیر رنگ لباس پزشک بر کودکان بیمار، والدین نظر خاصی نداشتند (۱۶).

نتیجه‌گیری

یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد که پوشیدن لباس با رنگ سرمه‌ای تیره مورد پسند کودکان و والدین آنان نیست. بررسی نظر کودکان و والدین نشان داد که لباس پرستاران را در رنگ‌های شاد بیشتر قبول دارند. به هررو، مطالعه حاضر با محدودیت‌هایی هم مواجه شد؛ از جمله غیر تصادفی نبودن انتخاب نمونه‌ها و غیر قابل تعمیم بودن نتایج و همچنین عکس‌ها و پیام عکس‌ها که باعث جلب نظر پرستاران نمی‌شد، شاید اگر خود لباس‌ها هم همراه پژوهشگر بود پرستاران نظر دیگری می‌داشتند. بنابراین، پیشنهاد می‌شود که مطالعه‌ای به صورت کارآزمایی بالینی طراحی شود تا تأثیر پوشش‌ها با طرح‌ها و رنگ و نقش‌های مختلف توسط پرستاران شاغل در بخش‌های کودکان بر روحیه و میزان همکاری کودکان بیمار بستری در بخش کودکان مورد ارزیابی قرار گیرد.

تشکر و قدردانی

مطالعه حاضر با حمایت معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی تهران و دانشکده پرستاری و مامایی تهران با کد طرح ۸۵-۰۴-۲۸-۴۹۶۶ مورخ ۱۳۸۵/۱۱/۱۷ صورت گرفت. بدینوسیله مراتب عالی تشکر خود را نثار کلیه همکاران در گروه پرستاری در واحدهای درمانی (بیمارستان‌های مرکز طبی کودکان، علی اصغر، بهرامی و مفید) وابسته به دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، شهید بهشتی و ایران در تکمیل پرسشنامه‌ها اعلام می‌کنیم. همچنین از تشویق و همراهی کودکان به همراه والدین (پدران و مادران) در یاری رساندن به پژوهشگران برای پاسخ دادن به سؤالات مورد نظر کمال تشکر را داریم.

مورد رنگ‌های مختلف، تفاوت مابین لباس طرح‌دار به عنوان کم‌ترین علاقه و تا حدی به رنگ سرمه‌ای ولی بیشترین علاقه به رنگ آبی روشن بود در حالی که دخترها به رنگ صورتی به عنوان پُر طرفدارترین رنگ در مقایسه دو به دو علاقه نشان دادند این نتیجه ثابت کننده همسانی تئوری رنگ آبی برای پسران و رنگ صورتی برای دختران در نزد پسران و دختران ایرانی هم می‌باشد (۱۲).

در مطالعه دنا میبیر با نشان دادن عکس یک پرستار در یک حالت با ۵ مدل لباس (بلوز و شلوار نقش‌دار، لباس شخصی، روپوش سفید قدیمی، بلوز و شلوار سفید و بلوز نقش‌دار همراه با شلوار سفید) علاوه بر انتخاب لباس نقش‌دار توسط بیشترین والدین، از کودکان ۳-۵ ساله هم پرسیده شده بود که کدام رنگ لباس را دوست داری پرستار بیوشد پاسخ داده بودند «دوست ندارم پرستاری که می‌خواهد به من سوزن بزند با لباسش هم ترسناک به نظر برسد» «من می‌خواهم پرستار من در لباس قشنگ و رنگارنگ باشد» که بیشترین انتخاب آن‌ها هم لباس نقش‌دار بود در حالی که از روپوش سفید ابراز ترس کرده بودند (۱۰). پژوهشگران در مطالعه حاضر نیز با نشان دادن عکس‌ها پاسخ اکثر کودکان دختر به همراه والد مادران به پرسش «دوست داری کدام یک از این پرستاران در عکس از شما مراقبت کنند»، می‌گفتند پرستاری که می‌خواهد از ما مراقبت کند علاوه بر خندان بودن باید روپوش به رنگ شاد و دلچسب هم پوشیده باشند.

در مورد نظر و علاقه مادران نسبت به انتخاب رنگ لباس کار پرستاران در پاسخ به این پرسش «در این عکس‌ها کدام روپوش پرستار را شما دوست دارید» نتایج نشان‌دهنده ترجیح مادران به انتخاب رنگ روشن به خصوص رنگ صورتی بود و عدم قبول رنگ سرمه‌ای و طرح‌دار بود. با وجود این که پدران هم بیشتر با رنگ صورتی موافق بودند ولی اختلاف معنادار آماری بین نظر مادران و پدران وجود نداشت. پژوهشگران در مشاهدات خود در برخورد با والدین دریافتند که تفاوت قابل ملاحظه‌ای در نوع گویش زبان، شهر محل تولد و سطح سواد در انتخاب رنگ روشن و به خصوص رنگ صورتی نداشتند. بر خلاف مطالعه حاضر در مطالعه مک کارتی^۱ در

منابع

- 1 - Nair BR, Attia JR, Mears SR, Hitchcock KI. Evidence-based physician' dressing: a crossover trial. *The Medical Journal of Australia*. 2002; 177: 681-682.
- 2 - Rehman SU, Nietet PJ, Cope DW & Kilpatrick AO. What to wear today? Effect of doctor's attire on the trust and Confidence of patients. *The American Journal of Medicine*. 2005; 118:1279-1286.
- 3 - Festini F, Occhipinti V, Cocco M, ET all. Use of non-Conventional nurses' attire in a paediatric hospital: a quasi-experimental study. *Journal of Clinical Nursing* 2008; 18:1018-1026.
- 4 - Livingston M. Nursing uniform preferences of parents and children in a paediatric setting. *British Journal of Nursing*. 1995; 4(7): 390-395.
- 5 - Petrovich D, Benner J, Jackson J. Nursing apparel and Psychiatric patients: a comparison of uniforms and street clothes. *J Psychiatr Nurs Ment Health Serv* 1968; 6 (5): 344- 348.
- 6 - Gasper A, Miller S. Newly clothed wards. *Nurs Times* 1992; 88 (14): 34-36.
- 7 - Hockenberry MJ. *Nursing care of infant and children*. 2003, Mosby, St Louis, MO.
- 8 - Taylor J, Muller DJ, Wattle LA & Harris PJ. *Nursing children: psychology, research and practice*. London: Stanley-thorne Publisher; 1999.
- 9 - Dotton FJ, Mandelco B. Child and family communication. In *pediatric nursing. Caring for children and their families* (pottsl & Mandelco B eds). 2002 Delmar, Clifton Park, NY.
- 10 - Meyer D. Children's responses to nursing attire. *Pediatric Nursing*. 1992; 18(2): 157-160.
- 11- Campbell S, O'Malley Dip C, Watson D. The image of the children's nurse: a study of the qualities required by families of children's nurses' uniform. *Journal of Clinical Nursing*. 2000; 9(1): 71-82.
- 12 - Boyatzis CJ. Children's emotional associations with colors. Department of Child Development California State University, Fullerton, 1990.
- 13 - Kucera K, Nieswiadomy R. Nursing attire: the public's preference. *Nurs Management*. 1991; 22(10): 68-70.
- 14 - McAbee R. Nurses and back injuries. *AAOHN J*. 1988; 36 (5): 200-9.
- 15 - Randell H & Gray A. The role of uniform. *Pediatric Nursing*. 1995; 7: 16-19.
- 16 - McCarthy JJ, McCarthy MC, Eilert RE. Children's and parent's visual perception of physicians. *Clinical Pediatrics*. 1999; 38(3): 145-152.

Color preferences for nurses' uniform from nurses, hospitalized 5-12 years old children and parents' perspectives

Godarzi¹ Z (MSc.) - Daneshvar Ameri² Z (MSc.) - Shamschiri³ AR (Ph.D) - Talaeifar⁴ M (MSc.) - Rahmati⁵ M (MSc.) - Najji⁶ T (B.Sc) - Amiri⁷ M (MSc.) - Bakhti⁸ O (B.Sc).

Introduction: There is a growing movement towards more casual uniforms within pediatric Nursing. The study aimed at assessing the color preferences of nurses, parents and children regarding nurses' uniform in selected university hospitals of Tehran City.

Methods: A cross sectional study was conducted. Through non-randomized convenient sampling, 365 pediatric nurses, 744 pediatric patients and 480 parents, drawn from selected university hospitals of Tehran City were recruited to the study, during one year since 2007, summer. Data were collected using a questionnaire consisting demographic data and two questions regarding the participants' color preferences. Five photos showing a nurse with different uniform colors (pink, white, light blue, dark blue and colorful) while checking a child's pulse were used. Descriptive and inferential statistics (analysis of variance with repeated measurement, chi-square and Cochran's test) were used to analysis the data by SPSS software (version 11.5).

Results: Female children and their parents reported pink color as their first choice (45.2 and 45.6% respectively) while boys preferred light blue (31.4%). The first choice of nurses was dark blue (42.2%) which 10.6% of mothers and 17.6% of girls liked it as well ($P<0.001$).

Nurses with less than ten years of nursing experience, preferred dark blue (49.1 vs. 32.9%; $P=0.002$). Fathers preferences of colors were not statistically significant ($P=0.017$).

Conclusion: Pink and light blue were most preferred by children and their parents to dark blue of nurses. The study recommends changing the color of nurses' uniforms in pediatric wards, considering children and their parents' perspectives.

Key words: Nurse' uniform, Children, Preference, Nurse, Parent, Uniform color

1 - Corresponding author: Lecturer, Faculty of Nursing and Midwifery, Tehran University of Medical Science.

e-mail: godarziz@sina.tums.ac.ir

2 - Lecturer, Faculty of Nursing and Midwifery, Tehran University of Medical Science.

3 - Epidemiologist & Biostatistics, Epidemiology & Biostatistics School of Health Tehran University of Medical Sciences.

4 - Lecturer, Faculty of Nursing and Midwifery, Tehran University of Medical Science.

5 - Lecturer, Faculty of Nursing and Midwifery, Tehran University of Medical Science.

6 - Manager of Nursing Department, Center of Medical of Pediatric, Tehran University of Medical Science.

7 - Educational Supervisor, Center of Medical of Pediatric, Tehran University of Medical Science.

8 - Clinical Nurse, Shariati Hospital, Tehran University of medical sciences.